

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка
Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України

УДК 159.923(061)

ББК 88.37я43

А 43

Рецензенти:

Т.Д. Шербан – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

Ж.П.Вірна – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

В.О.Моляко – академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор, Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ

Редакційна колегія:

Максименко С.Д., дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор (головний редактор); **Балл Г.О.**, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Болтівець С.І.**, доктор психологічних наук, професор; **Боришевський М.Й.**, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Онуфрієва Л.А.**, кандидат психологічних наук, доцент (відповідальний редактор); **Чепелєва Н.В.**, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор; **Шинкарук А.І.**, доктор психологічних наук, професор.

Друкується за ухвалою вченої ради

Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України

(протокол № 4 від 29 березня 2012 р.),

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(протокол № 4 від 28 березня 2012 р.)

А 43 Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин, 22-23 травня 2012 р., Київ-Кам'янець-Подільський: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: “Медобори-2006”, 2012. – 374 с. – Укр., рос., польс.

У матеріалах IV міжнародної науково-практичної конференції “Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин”, організованої і проведеної спільно Інститутом психології ім. Г.С. Костюка НАПН України і Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка, окреслено найбільш актуальні проблеми сучасної психології, представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних дослідників; здійснено аналіз проблем, умов і труднощів психічного розвитку, вікових та індивідуальних особливостей становлення особистості й психології навчання.

Матеріали учасників конференції адресуються професійним психологам, докторантам і аспірантам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку психологічної науки.

Матеріали опубліковано в авторській редакції

УДК 159.923(061)

ББК 88.37я43

© Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2012

© Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012

© „Медобори-2006” 2012

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ВИСТУПИ

Максименко С.Д.	Основні методи дослідження особистості та категорія нужди в сучасній психології	10
Stupa-Miąsik U.	Opieka jako moralny wybór wolnego człowieka	18
Пашох М.	Старість і старіння у філософсько-суспільному аспекті	21
Мивонько О.В.	Особенности формирования навыков самообслуживания у детей дошкольного возраста с тяжелыми и (или) множественными нарушениями психического и (или) физического развития	24
Кучеряну С.Г.	Особенности коммуникативной толерантности студентов педагогических специальностей	27
Тырдовская А.А.	Изучение мыслительной деятельности детей младшего школьного возраста с детским церебральным параличом	31
Жигайло Н.І.	Психологія духовного становлення молодого вченого	37
Шинкарюк А.І.	Особенности экспериментального дослідження М.М. Ланге психомоторики	41

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН

Ливрамчук О.С.	Дослідження психологічних механізмів захисту при психічних розладах	44
Айвазян Л.Ю.	Проблема багатовимірності самотності як загальнопсихологічного явища	47
Артемяева Т.В. , Хайбуллова Э.С.	Исследование взаимосвязи между чувством юмора и самооценкой у студентов Казанского (Приволжского) Федерального Университета	50
Атаманчук В.П., Атаманчук П.С.	Становлення майбутнього вчителя	54
Ахметзянова А.И.	Специфика антиципационной состоятельности у детей с общим недоразвитием речи старшего дошкольного возраста	57
Балецька Л.М.	Парадигма атрибуції успіху в соціокультурному вимірі.	63

Барчі Б.В.	Роль психологічних особливостей людини у повторному виборі професії	65
Берзін В.І, Стельмахівська В.П, Мартиненко Ю.В, Залотюк Л.М.	Особливості формування фізіологічного розвитку та стану соматичного здоров'я дітей під впливом несприятливих чинників навколишнього середовища	67
Біда С.О.	Міміка як засіб психодіагностики	68
Богущ О.Ю.	Навчання кульовій стрільбі майбутніх офіцерів	70
Боднар І.Є.	Умови адаптації студентів першого курсу до навчання у вищому навчальному закладі	74
Боровцова М.С.	Становлення гендерної ідентичності особистості	77
Бубряк Т.Ю.	Умови формування професійної самоідентичності майбутніх психологів.	79
Ващенко І.В, Присяжнюк О.М.	Емпіричне дослідження комунікативної толерантності соціальних працівників	81
Вівчарюк В.В.	Профілактика порушень у взаєминах підлітків зі своїми батьками	86
Винникова Е.А. , Собалевская Е.С.	Представлення о природі родного края у младших школьників с легкой интеллектуальной недостаточностью	89
Вірний С.С.	Стратегії подолання стресових ситуацій у професійній діяльності прикордонників	92
Вознюк В.В.	Проблеми морального розвитку молодших школярів у контексті сучасної освіти	94
Володченко М.А.	Застосування категорії психічного образу у дослідженні міжособистісного конфлікту	97
Воронова О.Ю.	Деякі особливості формування успішної «Я-концепції» майбутнього вихователя.	99
Гладій М.В.	Педагогічні аспекти дослідження пам'яті	102
Гошовська О.	Специфіка застосування психозахисту в контексті негативного особистісного самоприйняття	104
Грубі Т.В.	Чинники професійного вигорання працівників державної податкової служби України, що діють на рівні особистості.	107
Гуляс І.А.	Аксіосфери особистості: їх значущість та особливості реалізації	111
Гурова О.В.	Роль захисних механізмів у корекції симптомів внутрішньоособистісної конфліктності	113

Демиди К.С.	Роль соціально-психологічних чинників у процесі адаптації студентської молоді з різних соціально-демографічних груп	116
Диобенко О.А.	Емоційно-ціннісне ставлення учнів 5-х класів до школи в процесі їх адаптації до нових умов навчання	120
Дюбко Н.В.	Врахування індивідуально-типологічних особливостей учнів під час їх переходу до середньої освітньої ланки	123
Дітик П.М.	Критеріально-показникова диференціація професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів	126
Добровольська В.О.	Інтерпретація термінів «самореалізація» і «самоактуалізація»	129
Дробот О.В.	Проблема співвідношення управлінської свідомості й управлінської діяльності у керівників	132
Дуткевич Т.В.	Критерії оцінки психологічного аналізу міжособистісних конфліктів	135
Євстафієва Л.М.	Становлення життєвої стратегії у студентської молоді	137
Житилю Н.І., Онуфрієва Л.А.	Лідерство як запорука успіху управлінця	141
Иванченко А.А.	Феномен креативности и психологическое содержание понятия «креативность» (анализ отечественных исследований)	145
Івчишини Н.О.	Особливості феномену прив'язаності у дорослих осіб	148
Квицька Н.Г.	«Мотивація» і «мотив» як психологічна проблема	150
Кашустюк О.М.	Перший етап емпіричного дослідження самодетермінації особистості	153
Каршук Ю.Я.	Особливості ціннісних орієнтацій учнів молодшого шкільного віку	158
Квицько Д.Ю.	Взаємозв'язок соціальних страхів із життєвими цінностями особистості в юнацькому віці	160
Кірсанова О.В., Беріш В.І.	Методологічні аспекти психофізіологічної та клініко-гігієнічної оцінки стану здоров'я дитячого населення	164
Кміть І.В.	Стратегії психологічного захисту в спілкуванні медичних сестер	165

Список використаних джерел:

1. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия: семья как терапевт / пер. с англ., нем. – М.: Издательство Март, 1996. – 336 с.:
2. Юнг.К.Г. Значение аналитической психологии для воспитания / Доклад на международном конгрессе по проблемам воспитания в Терристе-Монтре в 1923 г. Печатается по изданию: "Конфликты детской души", М., "Канон", 1997.

Отримано 18.02. 2012

Б.В. Барчі

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЛЮДИНИ У ПОВТОРНОМУ ВИБОРІ ПРОФЕСІЇ

Особливості сучасного ринку праці суттєво впливають на характер професійного розвитку людини, її професійний і життєвий шлях. Так, при появі складних життєвих ситуацій, які об'єктивно порушують життєдіяльність людини, і з якими вона не може впоратися самостійно, з'являються психологічні зміни і новоутворення в її психіці, передусім, в емоційній та ціннісно-мотиваційній сферах і в системі стосунків. Ситуація втрати роботи, необхідність повторного вибору професії гостро переживаються людиною, що й актуалізує відчуття образи, омани, а також розвиток стану безнадійності, депресії або апатії. При цьому недолік власної активності, відсутність досвіду, невміння справляти сприятливе враження на роботодавця ігнорується.

За результатами проведеного дослідження з'ясовано, що ставлення клієнтів центру зайнятості до повторного вибору професії залежить як від їх статусу, так і від їх ставлення до ситуації повторного вибору професії. Так, незважаючи на те, що найбільш актуальною для безробітних є матеріальна потреба, роботу вони сприймають як спосіб задоволення потреб у самоактуалізації, що виражається в інтересі, успіху, суспільній користності і смислі, а не як основний спосіб задоволення цих потреб. Їх уявлення про можливе працевлаштування адекватні ринковій ситуації. Однак дії щодо пошуку роботи характеризуються прагненням витратити мінімум зусиль, що виражається в обмеженні способів пошуку лише читанням об'яв і зверненням до знайомих. Оскільки система ставлення безробітних до ситуації втрати роботи є стійким утворенням, то ймовірно вона пов'язана з індивідуальними особливостями.

Аналіз отриманих нами даних свідчить, що повторний вибір професії залежить, передусім, від особистісних рис людини. Найважче здійснюють повторний вибір професії хронічно безробітні. Як правило, це особистості з іпохондричним і педантичним типом характеру, для яких характерно

поглиблення дезадаптації, підвищення рівня стресу, обмеження соціальних контактів, замкнутість. На фоні негативних емоційних станів пригніченості і депресії відбувається різке зниження суб'єктивної значущості таких цінностей як праця і робота, при одночасному підвищенні цінностей сім'ї, дому і заробітку. Безробітні суб'єктивно втрачають причинний зв'язок між трудовою зайнятістю і підвищенням рівня матеріального благополуччя. Як результат, гіпертрофовано підвищуються цінності найближчого соціального оточення і готовність до переходу в статус безробітного.

Доволі часто опиняються у ситуації повторного вибору професії й особистості з гіпертимним, замкнутим, дистимічним і циклоїдним типом характеру та особистості, які перебувають у депресивному стані.

Варто зазначити, що до стану безробітних схильні особистості зі сензитивним і конформним типом, оскільки представники першого типу (сензитивного) прагнуть до пізнання інших видів діяльності, а другого (конформного) – до пошуку будь-якого приводу, щоб відмовитися від роботи і шукать у всьому власну користь.

Отримані дані свідчать, що серед безробітних освітян (викладачі, вихователі тощо) – більше представників конформного соціально-психологічного типу (71,3 %). Особистісними якостями представників даного типу є: відсутність самокритичності, чуйність до людей, вміння отримувати з усього особисту користь, активність.

Щодо безробітних із сензитивним соціально-психологічним типом (медики, менеджери, економісти), то їх кількість склала 26,7 %. Їм властиві наступні особистісні якості: правдивість, відвертість, довірливість, добропорядність, активність, комунікабельність, достатня впевненість у собі, зацікавленість справою.

В цілому зміну професії можна розглядати як нову спробу професійного самовизначення. Отже, можна припустити, що існує залежність професійної спрямованості від мотивів вибору професії і сформованих особистісних якостей, що відповідають вимогам професії.

В ході дослідження з'ясовано, що мотиви вибору професії детерміновані уявленнями про можливості майбутньої професії, що відповідають потребам особистості. Так, для вирішення власних психологічних проблем, пов'язаних із можливістю саморозвитку й особистісного росту, людина обирає професію психолога. При цьому виявлено, що у комунікабельних, активних у соціальних контактах, відповідальних, тривожних, невпевнених особистостей провідним компонентом, від якого залежить вибір професії, є емпатія.

Якщо людина надає перевагу моді й престижу професії, то вона перебільшує свої емпатійні особливості, здебільшого використовує авторитарний стиль спілкування, а, відтак, обирає професію юриста, дипломата тощо.

Якщо головним для людини є матеріальна користь і кар'єра, завдяки якій вирішуються особисті проблеми, то вона обирає професію економіста.

Отримано 14.02. 2012